

Všetko o 2. pilieri

1. diel: Komu odporúčam vstúpiť / zotrvať v 2. pilieri?

V 2. dôchodkovom pilieri by podľa mňa mali zostať všetci, ktorí si v ňom už sporia a majú menej ako 50 rokov (bez ohľadu na výšku príjmu). Ak dnes máte 50 a viac rokov a máte hrubý príjem do 600 €, odporúčam vstup zvážiť resp. už nevstupovať. Vstúpiť by mali všetci mladší ľudia, ktorí túto možnosť v minulosti nevyužili a majú už nad 35 rokov, pretože po 15. júni pre nich táto možnosť zanikne. Priemerná výška dôchodku je dnes 406,01€, čo je asi 47% priemerného hrubého príjmu. Štát však v budúcnosti nedokáže túto úroveň dôchodkov vzhľadom na príjmy udržať iba zo zdrojov Sociálnej poisťovne (1. pilier). Preto je nutné sporiť nielen v 2. pilieri, ale mať aj ďalšie dobrovoľné sporenie (napr. 3. pilier).

Existuje viacero dôvodov, prečo štát neudrží dôchodky z 1. piliera v dostatočnej výške:

- Odvody pracujúcich nestačia (dnes „pracuje“ na 1 dôchodcu 1,7 človeka - za 25 rokov to bude už iba 1:1) a Sociálnej poisťovni už dlhodobo chýbajú peniaze na dôchodky (ročne vytvára nový dlh niekoľko sto miliónov eur).
- Je dosť pravdepodobné, že štátny dôchodok môže časom smerovať k plošnej sociálnej dávke, ktorej hodnota nemusí presiahnuť hodnotu dnešných približne 300 € (plošnú dávku už zaviedla napr. Veľká Británia).

Preto je vhodné sporiť si v 2. pilieri, ktorý poskytuje aj ďalšie benefity: úspory sú osobným vlastníctvom, sporiteľ sa môže rozhodnúť, ako budú investované (konzervatívne s garanciou alebo dynamicky bez garancie), môže stratégiu meniť, môže si prispievať aj navyše (dobrovoľné príspevky s daňovou úľavou) a počas sporenia sú peniaze v plnej výške dediteľné.

Martin Kopúnek,
obchodný vedúci pre OVB Allfinanz Slovensko

Všetko o 2. pilieri

2. diel: Aký dôchodok môžete očakávať od štátu?

Kým hodnota dôchodkov z 1. piliera bude zaručene klesať (za svoje odvody dostanete menej), úspory z 2. piliera a ďalších zdrojov vám postupne narastú (a z nich vyplácané dôchodky budú zodpovedať zaplateným odvodom a odloženým úsporám).

Prečo treba počítať s poklesom štátneho dôchodku? Tzv. miera náhrady (pomer príjmu na dôchodku k predošlej mzde) je dnes na úrovni cca 40% a bude klesať. Dôvodom je stále menej narodených detí (budúcich pracujúcich) a stále viac dôchodcov. Dnes „robí“ na 1 dôchodcu približne 1,7 pracujúcich, v roku 2060 to bude už len 0,7 človeka. O 25-30 rokov pôjde do dôchodku silná generácia tzv. „husákových detí“, na ktorej dôchodky aktuálny počet pracujúcich nebude schopný zarobiť a dotácia Sociálnej poisťovne z rozpočtu bude prudko rásť. Dnešný priemerný dôchodok dosahuje 406,01€ len vďaka nastaveniu tzv. aktuálnej dôchodkovej hodnoty ADH (viac info nižšie), ktorej výška nezodpovedá reálne dostupným zdrojom a neustále generuje nový dlh. Tá nevyhnutne klesne a ľuďom odkázaným iba na štátny 1. pilier príjem po odchode na dôchodok bude prudšie „padať“. Je pravdepodobné, že štát časom zmení dôchodky na plošnú sociálnu dávku, ktorej hodnota nemusí presiahnuť v kúpnej sile dnešných 200 – 300€.

Preto je nutné kompenzovať nižší dôchodok z 1. piliera sporením v 2. pilieri v kombinácii so súkromnými úsporami (napr. 3. pilier, investícia do podielových fondov, dôchodkové pripistenie). Ak budete 35 rokov (dnešní 30-tnici), resp. 25 rokov (dnešní 40-tnici) sporiť aspoň 10% zo svojho príjmu, dokážete získať dodatočný príjem ku skromnému štátnemu dôchodku. Navyše financovaním dôchodku z rôznych zdrojov zvýšite bezpečnosť svojho príjmu „na staré kolená“.

Ako sa počíta dôchodok dnes? Dôchodok od štátu dostanete, ak násobíte počet odpracovaných rokov, výšku osobného mzdového bodu (OMB) a koeficient aktuálnej dôchodkovej hodnoty (ADH). OMB je pomer spriemerovaných príjmov človeka voči priemernému príjmu na Slovensku – udáva, akú výšku odvodov do 1. piliera ste platili. Koeficient ADH je umelá hodnota, ktorej výšku určuje vláda. Pre rok 2015 platí ADH vo výške 10,6865. T.j. kto pôjde tento rok do dôchodku, odpracoval napríklad 35 rokov a mal príjem vždy podobný priemeru na Slovensku, jeho dôchodok bude nasledovný: $35 \times 1 \times 10,6865 = 374,03 \text{ €}$.

Martin Kopúnek,
obchodný vedúci pre OVB Allfinanz Slovensko

Všetko o 2. pilieri

3. diel: Čo je pri dôchodku istejšie: vsadiť na jednu kartu alebo rozložiť na viac pilierov?

Je to rovnaká otázka ako pri rodinnom rozpočte: Čo je bezpečnejšie, jeden zdroj príjmu v rodine alebo príjem rozložený na dva zdroje? Odpoveď je samozrejme B (ak aj jeden vypadne, stále mám druhý). Sociálna poisťovňa dnes naše povinné odvody rozdeľuje súčasným dôchodcom a sľubuje nám, že rovnako „ošetrí“ aj náš dôchodok. Náš nárok je však zásadne ohrozený: dnes pracuje na 1 dôchodcu 1,7 človeka (a poisťovňa má ročnú stratu niekoľko stoviek miliónov eur), za 25 rokov to bude už iba 1:1. Systém je neudržateľný a ak sa spoliehate výlučne na štát, (t.j. že sa „mladí“ dokážu zložiť všetkým „starým“ na dôchodok), tak riskujete veľký prepád v životnom štandarde, na ktorý ste dnes zvyknutý.

Dôchodok je ako stolička: nedokáže stáť na jednej nohe, na 2 a 3 nohách to už celkom ide, ale najväčšiu stabilitu ponúkajú 4 nohy. „Druhou nohou“ je odčleniť 4% z povinných odvodov na osobný účet v niektorej z dôchodkových správcovských spoločností DSS v 2. pilieri. Úspory si môžete rozložiť do viacerých fondov ([výnosy za posledných 12 mesiacov](#) sa pohybujú od 1,24% (dlhopisový fond) až po 34,28% (indexový fond), DSS spravuje a investuje úspory podľa zákonom stanovených pravidiel. Ak vám zamestnávateľ prispieva na 3. pilier, je to vhodná „tretia noha“ sporenia. Vďaka extra príspevku sa váš vklad výrazne zhodnocuje, navyše si môžete daňový základ znížiť o 180 eur ročne. Úspory si môžete rozložiť do dvoch fondov ([výnosy za posledných 12 mesiacov](#) sa pohybujú od 1,5% (dlhopisový fond) až po 16,32% (akciový fond).

„Štvrtou nohou“ je pravidelné investovanie v podielových fondoch. Výhodou je rozloženie rizika (kolektívne investovanie do stoviek akcií znižuje riziko poklesu ceny jednotlivých cenných papierov) a šanca podieľať sa na potenciáli dlhodobého rastu akciových trhov (pravidelným nákupom zároveň zmierňujete vplyv cenových výkyvov). O investovanie sa stará správca, vám stačí zadať pravidelný prevodný príkaz v banke.

Štát nebude môcť už o 10 - 15 rokov poskytovať dôchodky v takej štedrej výške ako dnes. Vláda bude pravdepodobne nútená prikročiť k nepopulárnym opatreniam – predĺženiu veku odchodu do dôchodku (65 rokov) a zvýšeniu odvodov. Dnes máte možnosť rozložiť si riziko vlastnej budúcnosti na štát a na seba. **Kto si sporí do 2. a ďalších pilierov, získa hneď 3x:** rozloží si riziko príjmu na dôchodku, tvorí si osobný majetok a sporí z hrubej mzdy (šetrí dane a odvody)!

Martin Kopúnek,
obchodný vedúci pre OVB Allfinanz Slovensko

Všetko o 2. pilieri

4. diel: Aký fond si vybrať v 2. pilieri?

8 z 10 sporiteľov v 2. pilieri je dnes v garantovanom fonde a za posledný rok dosiahli namiesto vysokého zhodnotenia okolo 25% len 3-percentné zhodnotenie. Prečo? Slováci sa o svoje investície v 2. pilieri nestarajú, a to je chyba. V roku 2013 zákon predpísal DSS zaradiť do portfólia tzv. garantovaný fond a ostatné označiť ako negarantované. Na list, ktorým mohli sporitelia prejsť do garantovaného fondu, zareagoval málokto. To sa vláde nepozdávalo, preto DSS poslali nový list s opačným postupom – kto chce zostať v negarantovanom fonde, musel poslať návratku. Výsledok? 80 percent ľudí si sporí v garantovanom fonde a ich úspory sa zhodnocujú len minimálne.

Ako si vybrať fond?

Mladý človek (povedzme do 35-40 rokov) by mal sporiť v dynamických akciových alebo indexových fondoch (tzv. negarantovaných), pretože z dlhodobého hľadiska má výhľad na vysoké zhodnotenie (príklad: priemerná výnosnosť referenčného indexu MSCI World, ktorý odráža hodnotu vyše 1600 rôznych akcií, za posledných 34 rokov dosahuje 7,41% ročne). Postupom času si takýto sporiteľ môže presúvať časť sporenia do konzervatívneho garantovaného fondu. Alebo to nechá na DSS, ktorá mu 10 rokov pred starobným dôchodkom začne každý rok povinne presúvať 10% z dynamického portfólia do garantovaného tak, aby mal pri vstupe do dôchodku celé portfólio garantované.

Ako sa líšia dynamické a garantované fondy? Do prvej skupiny patria indexové, akciové a zmiešané fondy. Indexové a akciové fondy môžu dosiahnuť veľmi vysoké, ale aj veľmi nízke zhodnotenie. Tieto fondy sú vhodné pre ľudí, ktorí akceptujú toto riziko s výhľadom na reálny vysoký potenciál zhodnotenia. Zmiešané fondy investujú súčasne do akcií aj konzervatívnych nástrojov (štátne dlhopisy, nástroje peňažného trhu) a pri dlhom sporení je pravdepodobné, že v nich dosiahnete vyššie zhodnotenie ako v garantovanom fonde pri obmedzenom riziku. Konzervatívnejší sporitelia môžu uprednostniť zmiešaný fond a povedzme tí „veľmi konzervatívni“ garantované fondy. Existuje aj možnosť rozložiť svoje úspory súbežným sporením v niektorom dynamickom a garantovanom fonde. Samozrejme, celková výnosnosť bude nižšia.

Ak ste teda v roku 2014 nevedomky „prešli“ do garantovaných fondov a nemáte ešte 45 rokov, zvážte prechod do akciového, prípadne indexového fondu.

2 kroky pri výbere

Pozrite sa, ako dlho fond existuje a aké má priemerné dlhodobé zhodnotenie. Aj keď história fondov nie je dlhá, ich výnosnosť vo vzájomnom porovnaní má istú výpovednú hodnotu. Pozerajte sa aj na trhovú podiel DSS-ky: čím je vyšší, tým má DSS lepšie možnosti investovania na finančnom trhu. Pritom platí rovnaké pravidlo ako pri iných formách investovania: neriešte výber bez odborníka. On má k dispozícii nástroje, cez ktoré si otestujete svoj vzťah k riziku v investovaní a pomôže vám vybrať vhodné fondy.

Martin Kopúnek,
obchodný vedúci pre OVB Allfinanz Slovensko

Všetko o 2. pilieri

5. diel: Som mladý. Oplatí sa mi vstúpiť do 2. piliera?

Mladí ľudia to v otázke, či vstúpiť do 2. piliera majú najjednoduchšie zo všetkých. Pre nich platí jednoznačná odpoveď: určite áno. A to bez ohľadu na vzdelanie, vstupný vek alebo aktuálny príjem.

V ekonomicky vyspelejšej Európe sú mladí ľudia už v škole vychovávaní k tomu, že pri prvom nástupe do práce (pri prvom zárobku) si začínajú odkladať aspoň 10 % z príjmu pre svoju budúcnosť. Berú to ako samozrejmosť a tento prístup im pomáha zabezpečiť si normálny život aj v dôchodkovom veku. Vedia, že len na štátny dôchodok sa spoliehať nemôžu.

Moja rada je preto jednoznačná: spravte to isté. Vezmite svoju budúcnosť do vlastných rúk, zapojte sa do 2. piliera. Je to rozhodne jeden zo spôsobov zabezpečenia, ktorý by ste mali využiť. A ak si navyše dokážete pravidelne odkladať 10 percent svojho príjmu, výrazne zapracujete na udržaní vášho životného štandardu aj na dôchodku.

Kedy vstúpiť?

Odporúčam vstúpiť hneď po dovŕšení 18. roku života aj v prípade, že pokračujete v štúdiu. Mnoho mladých ľudí si súbežne so štúdiom privyrába brigádami alebo aj prácou na riadny pracovný pomer, kde od určitej výšky príjmu už zamestnávateľ platí také odvody, ktorých časť môže byť presmerovaná do 2. piliera. Zapojením do 2. piliera budete pripravení vždy profitovať z tejto situácie.

Absolventom (či už SŠ alebo VŠ) odporúčam zapojiť sa do 2. piliera hneď po nástupe do práce (pokiaľ tak neurobili už skôr). Tí, ktorí už majú viac ako 35 rokov a buď ešte nestihli vstúpiť alebo pri predchádzajúcom otvorení 2. piliera omylom vystúpili, majú teraz možnosť do 15.6.2015 znovu vstúpiť.

Ako si vybrať DSS?

Platí moja rada z prechádzajúcej témy. Vyberte si DSS s vyšším trhovým podielom (čím je vyšší, tým má DSS lepšie možnosti investovania na finančnom trhu) a vstúpte radšej do dynamických akciových alebo indexových fondov (tzv. negarantovaných). Keďže máte do dôchodku ešte veľmi ďaleko, takto sa vám časť odvodov bude zaujímavo zhodnocovať na súkromnom dôchodkovom účte. Tak, ako je to bežné aj vo vyspelej Európe.

Martin Kopúnek,
obchodný vedúci pre OVB Allfinanz Slovensko

Všetko o 2. pilieri

6. diel: Vstup/výstup z 2. piliera: Praktické kroky

Úvodom tejto praktickej témy dôležité upozornenie: rozhodnutie, či vystúpiť alebo vstúpiť do 2. piliera je zásadný krok, preto by sa o ňom mal každý poradiť s nezávislým špecialistom. Tým nemyslím ľubovoľného člena rodiny alebo kamaráta, ako to je žiaľ bežné, ani konkrétneho zástupcu správcovskej spoločnosti, ale skôr nezávislého finančného sprostredkovateľa či finančného poradcu.

Ako vstúpiť?

Na vstup do 2. piliera vám stačí občiansky preukaz a následne výber správcovskej spoločnosti a konkrétneho fondu. O tom, ako si vybrať správčovskú spoločnosť a fond som písal v predchádzajúcich častiach tohto seriálu. Potom stačí už len vyplniť rizikový dotazník (ktorý zistí, aký máte vzťah k riziku spojenému s investovaním) a podpísať zmluvu so správčovskou spoločnosťou spoločne so súvisiacim protokolom (súhlas s poskytnutím osobných údajov). Zmluva má väčšinou dve strany a okrem osobných údajov definuje výber fondu či kombinácie fondov, spôsob komunikácie so správčovskou spoločnosťou a oprávnené osoby v prípade úmrtia (môžete určiť konkrétne osoby, resp. ak tak neurobíte, dedenie sa riadi podľa Občianskeho zákonníka).

Zástupca spoločnosti alebo sprostredkovateľ sa postará o to, aby sa zmluva dostala do správčovskej spoločnosti a tá posunie informáciu o vstupe do Sociálnej poisťovne. Povinné odvody, ktoré pravidelne hradí zamestnávateľ alebo živnostník do Sociálnej poisťovne, sa následne párujú s rodným číslom a časť odvodov potom smeruje do správčovskej spoločnosti. To znamená, že sporiteľ nepotrebuje nič oznamovať ani Sociálnej poisťovni, ani zamestnávateľovi.

Ako vystúpiť?

Tento krok treba vo svetle predlžovania veku odchodu do dôchodku (od roku 2017 sa bude predlžovať každých 5 rokov minimálne o jeden rok) a pravdepodobného poklesu hodnoty štátneho dôchodku do budúcnosti dobre zvážiť. Osobne odporúčam zostať v 2. pilieri všetkým, ktorí si v ňom už sporia a majú menej ako 50 rokov (bez ohľadu na výšku príjmu).

Ak ste už rozhodnutí vystúpiť, je nutné podpísať v pobočke Sociálnej poisťovne žiadosť o vystúpenie z druhého piliera. Následne sa vaše nasporené financie prenesú do prvého piliera a budú okamžite použité pre existujúcich dôchodcov (čiže neputujú na osobný účet, ako sa mnohí mylne domnievajú). Ak by ste sa pri prípadnom ďalšom znovuotvorení piliera vrátili do 2. piliera, svoje pôvodné úspory už nedostanete späť. Aj tu platí, že svojmu zamestnávateľovi nemusíte nič oznamovať.

Na záver ešte pozor na termín:

Vstúpiť alebo vystúpiť môžete bez obmedzenia veku len do 15.6.2015.

Martin Kopúnek,
obchodný vedúci pre OVB Allfinanz Slovensko

Všetko o 2. pilieri

7. diel: Dedenie v prvom a druhom pilieri

Kým prvý pilier dedenie v pravom zmysle slova nepozná, druhý pilier počas sporenia aj v prvých rokoch vyplácania dôchodku áno.

Aby som však prvému pilieru nekrivdil, tento systém počíta s tzv. pozostalostným zabezpečením, čiže vdovským/vdoveckým a sirotským dôchodkom. Základným predpokladom vyplácania finančnej kompenzácie po úmrtí dôchodcu je manželstvo (v prípade vdovského/vdoveckého dôchodku), alebo nezaopatrené deti (pri sirotskom dôchodku). Inak povedané, slobodní a bezdetní dôchodcovia nemôžu svojim dedičom „zabezpečiť“ žiadny dôchodok z 1. piliera. Ak by človek umrel ešte počas aktívneho života (počas platenia odvodov), majú pozostalí nárok na 60% predpokladaného dôchodku zomretého počas jedného roka, v prípade siroty je to 40% z dôchodku do veku 18 rokov. Predpokladom doživotného vdovského/vdoveckého dôchodku je, že pozostalý sám splnil podmienky odchodu do starobného dôchodku.

V druhom pilieri je to inak. Ak sporiteľ zomrie skôr, ako sa mu začne vyplácať dôchodok z druhého piliera (čiže ešte vo fáze sporenia), tak všetky úspory z osobného dôchodkového účtu dedí buď osoba určená v zmluve s dôchodkovou správcovskou spoločnosťou, alebo právoplatní dediči podľa Občianskeho zákonníka.

Ak sporiteľ zomrie až v dôchodkovom veku (čiže už poberá nejaký dôchodok z druhého piliera), tak spôsob dedenia závisí od konkrétnej formy dôchodku. Ak poberal doživotný dôchodok, tak dedičia majú nárok na dedenie prvých 84 mesačných dôchodkov. Príklad: ak zomrie v 10. mesiaci od začiatku poberania dôchodku, tak pozostalí dedia ďalších 74 mesačných dôchodkov. Ak si sporiteľ vybral variant dôchodku, ktorý umožňuje vyplácať aj pozostalostný dôchodok, tak po úmrtí dostávajú dôchodok vyplácaný počas dvoch rokov (84 mesačná doba s nárokom na dedenie ostáva pritom zachovaná). Pri poberaní dôchodku formou programového výberu získajú dedičia celý zostatok hodnoty osobného dôchodkového účtu. Naopak, pri dočasnom dôchodku dedenie nie je možné.

A ešte dva dôležité rozdiely na záver. Dedenie z druhého piliera nie je podmienené ani manželstvom, ani existenciou nezaopatrených detí. Navyše dedenie sa (napríklad pri manželoch) týka úspor oboch, zatiaľ čo vdovský/vdovecký dôchodok poberá len pozostalý manželský partner a po jej (jeho) smrti akýkoľvek ďalší nárok na pozostalostný dôchodok zaniká.

Martin Kopúnek,
obchodný vedúci pre OVB Allfinanz Slovensko

Všetko o 2. pilieri

8. diel: Aké možnosti dôchodku ponúka 2. pilier?

Dožil som sa dôchodkového veku, sporil som si v druhom pilieri, čo mám teraz spraviť a akú formu dôchodku si vybrať?

Ak dovърšíte dôchodkový vek (čiže vám vznikne nárok na výplatu dôchodku) a sporili ste si aj v 2. dôchodkovom pilieri, musíte požiadať o dôchodok buď Sociálnu poisťovňu alebo svoju správcovskú spoločnosť. V každom prípade vám vaša dôchodková správcovská spoločnosť (DSS) vydá Certifikát, v ktorom je uvedená nasporená suma. Na základe Certifikátu vám Sociálna poisťovňa pošle Ponukový list, ktorý obsahuje dve veci: informáciu, na aký typ dôchodku máte nárok a konkrétne ponuky poisťovní (pozor, už nie DSS-iek). Následne máte 30 dní na rozhodnutie, či niektorú z ponúk akceptujete alebo si, naopak, ponecháte úspory vo vašej DSS, kde sa budú ďalej zhodnocovať. Ak termín nestihnete, nič sa nedeje: po mesiaci sa celý proces opakuje. O dôchodok či nasporenú sumu teda v žiadnom prípade neprídete.

3 formy dôchodku z druhého piliera?

1. DOŽIVOTNÝ: Podobná forma akú poznáme z prvého piliera (poisťovňa sa zaväzuje vyplácať vám dôchodok počas zvyšku vášho života). Rozdiel je v tom, že si ešte musíte vybrať, či bude výška vyplácaného dôchodku konštantná alebo sa postupne zvyšuje, čiže indexuje (začínate s nižšou sumou, ktorá sa pravidelne zvyšuje), a či chcete aj pozostalostný dôchodok (v prípade vašej smrti sa pozostalým vypláca dôchodok počas 2 rokov). Pozostalostný dôchodok samozrejme znižuje výšku vášho dôchodku.

2. DOČASNÝ: Vypláca sa na 5, 7 alebo 10 rokov, ak sú splnené dve podmienky. Prvá: výška doživotného dôchodku je vyššia ako Sociálnou poisťovňou každý rok určená „bulharská konštanta“ (pre rok 2015 je to 561,04 €). Druhá: súčet doživotného dôchodku z 1. a 2. piliera je vyšší ako dôchodok, na ktorý by ste mali nárok, ak by ste nikdy neboli v 2. pilieri. Pri dočasnom dôchodku však neexistuje dedenie. Táto forma dôchodku je vhodná iba pre špecifickú skupinu (vychádza vám vysoký dôchodok, „neplánujete rýchlo zomrieť“ a vyplatенý dôchodok chcete investovať, aby vám priniesol vyšší pasívny príjem).

3. PROGRAMOVÝ VÝBER: Má rovnaké dve podmienky na vyplácanie ako dočasný dôchodok, avšak vypláca ho dôchodková správcovská spoločnosť z nespotrebovaných peňazí, ktoré boli použité pre doživotný dôchodok. Cez programový výber si zvyšok úspor jednorazovo vyberáte.

Zákon pamätal aj na tých, ktorí majú v 2. pilieri nasporenú nízku sumu, ktorá im nestačí na vyplácanie doživotného dôchodku. Tým bude správcovská spoločnosť vyplácať mediánovú hodnotu minimálnej výšky doživotného dôchodku (pre rok 2015 ide o 12,60 €), kým sa celá nespotrebuje.

V každom prípade pri výbere dôchodku platí: poraďte sa s odborníkom.

A dôležité na záver: Som presvedčený, že sa časom podmienky vyplácania dôchodku ešte budú upravovať, čiže informácie z tohto článku sú platné iba pre súčasnosť.

Martin Kopúnek,
obchodný vedúci pre OVB Allfinanz Slovensko